

Sygn. akt VI ACa 1032/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Irena Piotrowska

Sędziowie: SA Teresa Mróz (spr.)

SO (del.) Grzegorz Tyliński

Protokolant: Izabela Nowak

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa J. W.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 marca 2014 r.

sygn. akt XXV C 1505/13

oddala apelację.

Sygn. akt VI A Ca 1032/14

UZASADNIENIE

Powód J. W. wniósł o uchylenie uchwały podjętej w dniu 19 września 2013 r. przez Walne Zgromadzenie pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 11 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił w całości uchwałę nr (...) walnego zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z dnia 19 września 2013 r. w sprawie wyboru członków rady nadzorczej tej spółdzielni na kadencję 2013-2016.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana działa na podstawie statutu przyjętego uchwałą nr (...) zebrania przedstawicieli pozwanej z dnia 13 września 2006 r. W statucie tym określono w szczególności, że rada nadzorcza składa się z 8 – 12 członków (par. 48 ust. 2 zd. 1 statutu), kadencja rady nadzorczej trwa 3 lata, do dnia wyborów nowej rady, jednak nie dłużej niż 3 miesiące po upływie trzyletniej kadencji (par. 48 ust. 2 zd. 2 statutu), członkowie rady nadzorczej mogą być wybierani nie dłużej niż na dwie kolejne kadencje (par. 48 ust. 3 statutu), na miejsce członka rady nadzorczej, który stracił mandat, walne zgromadzenie dokonuje wyboru nowego członka rady nadzorczej na okres do końca danej kadencji (par. 48 ust. 6 statutu).

W dniu 30 marca 2007 r. walne zgromadzenie pozwanej dokonało wyboru dwunastu członków rady nadzorczej na kadencję 2007-2010. Jednym z wybranych członków rady był W. K.. W trakcie trwania kadencji członków rady nadzorczej wybranych w 2007 r., łącznie sześciu członków rady zrezygnowało z funkcji, a jeden członek został odwołany. Na ich miejsce wybrani zostali inni, wśród nich F. S., który pełnił funkcję do końca trwania kadencji.

W dniu 30 czerwca 2010 r. walne zgromadzenie pozwanej dokonało wyboru ośmiu członków rady nadzorczej na kadencję w latach 2010-2013. Pośród wybranych członków byli W. K. i F. S..

Uchwałą nr (...) z dnia 19 września 2013 r. walne zgromadzenie pozwanej Spółdzielni dokonało wyboru ośmiu członków rady nadzorczej na kadencję 2013-2016 w tym W. K. i F. S..

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest zasadne. Sąd pierwszej instancji podkreślając, że spór w niniejszej sprawie ogniskuje się wokół oceny prawnej dokonanego wyboru członków rady nadzorczej wskazał, że zgodnie z treścią art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie można być członkiem rady nadzorczej dłużej niż przez dwie kolejne kadencje rady. Przepis ten wprowadzony został do wspomnianej ustawy na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (...). Według art. 10 ust. 1 tej ustawy stosując przepis art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych liczbę kadencji oblicza się biorąc pod uwagę dotychczasowy staż członka rady nadzorczej. Przepis ten wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2009 r. (K 64/07) uznany został za niezgodny z art. 2 oraz art. 58 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Sąd zaznaczył, że w uzasadnieniu wyroku Trybunał wyraził ocenę, że art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. arbitralnie ingeruje w stosunki prawne powstałe w przeszłości i trwające nadal, a ponadto ogranicza autonomię decyzyjną członków spółdzielni, nieproporcjonalnie ingerując w wolność zrzeszania się. Sąd podkreślił, że Trybunał nie zanegował co do zasady samej dopuszczalności ograniczenia liczby kolejnych kadencji, przez które określona osoba może pełnić funkcję członka rady nadzorczej.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przed wejściem w życie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. ograniczenie takie, choć nie obligatoryjne, to nie było również zakazane przez ustawodawcę. Mogło ono zatem zostać ustanowione statutem spółdzielni. Bezsporne jest, że regulacja, iż członkowie rady nadzorczej mogą być wybierani nie dłużej niż na dwie kolejne kadencje, została wprowadzona do statutu pozwanej już w 2006 r., jeszcze przed wyborem rady nadzorczej Spółdzielni na kadencję 2007-2010. Zdaniem Sądu, w tej sytuacji, oczywistym jest, że zaliczenie kadencji 2007-2010 do dwóch kolejnych kadencji w rozumieniu paragrafu 48 ust. 3 statutu, nie oznacza stosowania wskazanego postanowienia statutu do stosunków powstałych przez dniem jego wejścia życie.

Oznacza to, że powołane przez Trybunał Konstytucyjny argumenty na rzecz niezgodności z Konstytucją RP art. 10 ust. 1 ustawy z 14 czerwca 2007 r. nie znajdują zastosowania do paragrafu 48 ust. 3 statutu pozwanej Spółdzielni. Postanowienie to nie jest też sprzeczne z jakimikolwiek innymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego, wobec czego powinno być stosowane. Sąd podkreślił, że choć na podstawie paragrafu 48 ust. 3 statutu i art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych dekodować można normy o podobnej treści, to w wytworzonej sytuacji istnieje różnica w zastosowaniu owych norm wobec pozwanej. O ile bowiem kadencja 2007-2010 rady nadzorczej podlega zaliczeniu do dwóch kolejnych kadencji w rozumieniu paragrafu 48 ust. 3 statutu, to na skutek wyeliminowania z obrotu prawnego art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r., nie podlega zaliczeniu do dwóch kolejnych kadencji, o których mowa w art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Sąd zauważył, że choć pozwana, na uzasadnienie swoich twierdzeń, powołuje się na przytoczony wyrok Trybunału Konstytucyjnego, to w rzeczywistości przytacza argumenty na rzecz podzielanej również przez Sąd Okręgowy, tezy, że zaskarżona uchwała nie jest sprzeczna z art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Natomiast z pozwu wynika, że powód zarzucił sprzeczność zaskarżonej uchwały z paragrafem 48 ust. 3 statutu.

W ocenie Sądu Okręgowego oczywiste jest naruszenie zaskarżoną uchwałą statutu Spółdzielni w przypadku wyboru na członka rady nadzorczej na kadencję 2013-2016 W. K., który był wybrany i pełnił funkcję członka rady nadzorczej również w latach 2007-2010, 2010-2013. Odnośnie do F. S., Sąd stwierdził, że nie pełnił on funkcji członka rady

nadzorczej przez pełną kadencję w latach 2007-2010 został bowiem wybrany w trakcie trwania tej kadencji. Sąd jednak uznał, że nawet w sytuacji, gdy F. S. pełnił funkcję członka rady nadzorczej jedynie przez część kadencji 2007-2010, a następnie przez całą kadencję 2010-2013, po czym wybrany został na kadencję 2013-2016, oznacza to, że został wybrany na dłużej niż dwie kolejne kadencje.

W ocenie Sądu Okręgowego nie jest możliwe uchylene jedynie w części zaskarżonej uchwały, nawet jeżeli niezgodność uchwały z postanowieniami statutu dotyczy dwóch spośród ośmiu wybranych członków rady nadzorczej. Częściowe uchylene zaskarżonej uchwały prowadziłoby do sytuacji, w której za skuteczny należałoby uznać wybór sześciu członków rady nadzorczej. Taka natomiast sytuacja byłaby nie do pogodzenia z dyspozycją paragrafu 48 ust. 2 zd. 1 statutu, zgodnie z którą rada nadzorcza pozwanej spółdzielni liczyć powinna co najmniej ośmiu członków, a z treści paragrafu 48 ust. 2 zd. 2 wynika, że należy dokonać wyboru nowej rady a nie wyboru części nowej rady.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelacje od powyższego orzeczenia wniosła pozwana. Zaskarżając wyrok w całości, zarzuciła Sądowi Okręgowemu błędną interpretację prawa materialnego poprzez przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego uznający niekonstytucyjność art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie stanowi wykładni art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych zgodnej z konstytucją, nakazującej liczyć ilość kadencji członków rady nadzorczej od daty wprowadzenia tego przepisu do ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, bez względu na wcześniejsze uregulowania statutowe, naruszenie art. 87 Konstytucji poprzez naruszenie zasady hierarchizacji aktów normatywnych i uznanie wyższości zapisów statutu nad zapisami ustawy, naruszenie paragrafu 41 statutu poprzez przyjęcie, że walne zgromadzenie dokonuje wyboru rady nadzorczej a nie członków tego organu.

W konkluzji apelacji pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylene i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny aprobuje dokonane przez Sąd Okręgowy i niekwestionowane przez strony procesu ustalenia faktyczne. Za trafną również uznał ocenę prawną zebranego materiału dokonaną przez sąd pierwszej instancji.

Statut spółdzielni stanowi szczególny rodzaj umowy, a jego postanowienia stanowią umownie wprowadzone normy obowiązujące spółdzielców i spółdzielnię. Naruszenie norm statutowych powoduje, że podejmowane czynności nie będą prawnie skuteczne. Jednak nieskuteczność prawna nie może być utożsamiana z nieistnieniem określonej czynności. Jeśli chodzi o czynność jaką jest podejmowanie uchwał przez określony organ spółdzielni konsekwencją niedochowania wymagań statutowych jest zwykle nieważność takiej uchwały (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2009 r., V CSK 86/09 i z dnia 2 sierpnia 2007 r., V CSK 163/07).

Paragraf 48 ust. 3 został wprowadzony do statutu pozwanej Spółdzielni już w 2006 r. a zatem jeszcze przez wejściem w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r., w której znalazł się art. 10 ust. 1 uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją wyrokiem z dnia 15 lipca 2009 r. (K 64/07). Trybunał uznał, że przepis art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r., stanowiący, że stosując przepis art. 8² ust. 3 u.s.m., zgodnie z którym nie można być członkiem rady nadzorczej dłużej niż przez 2 kolejne kadencje rady nadzorczej, liczbę kadencji oblicza się, biorąc pod uwagę dotychczasowy staż członka rady nadzorczej, oznacza arbitralną ingerencję w stosunki prawne powstałe w przeszłości i trwające nadal (naruszenie art. 2 Konstytucji). Trybunał powołał się na wyrok z 26 maja 1998 r. (sygn. K. 17/98, OTK ZU nr 4/1998, poz. 48), zgodnie z którym ewentualne zmiany długości kadencji powinny wywoływać skutki pro futuro. Z istoty kadencyjności wynika, że długość kadencji nie powinna być modyfikowana w odniesieniu do organu urzędującego. Spółdzielcy, wybierając określony skład rady nadzorczej, udzielają mu jednocześnie pełnomocnictw

o określonej przez prawo treści i określonym czasie "ważności" (por. A. Ławniczak, M. Masternak-Kubiak, op.cit., s. 19). Czas trwania kadencji, uprzednio określony przez odpowiednie regulacje normatywne, gwarantuje również stabilizację składu personalnego rady nadzorczej w ramach kadencji (por. orzeczenie TK z 23 kwietnia 1996 r., sygn. K. 29/95, OTK ZU nr 2/1996, poz. 10), co zapewnia swobodę jej działania stanowiącą emanację wolności zrzeszania się (art. 58 ust. 1 Konstytucji).

Ponadto Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 10 ust. 1 ustawy zmieniającej narusza art. 58 ust. 1 Konstytucji również w innym aspekcie, a mianowicie poprzez ograniczenie autonomii decyzyjnej członków spółdzielni, którzy wcześniej obdarzyli zaufaniem określonych członków rady nadzorczej, a mimo to z dniem wejścia w życie niniejszej regulacji mandat niektórych członków wygasł z mocy prawa (dotyczy to tych, którzy sprawują funkcję dłużej niż kolejną drugą kadencję). W ocenie Trybunału oznacza to ingerencję w wolność zrzeszania się nieznaną oparcia w konstytucyjnej zasadzie proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Jednocześnie jednak Trybunał Konstytucyjny uznał, że wprowadzenie na mocy art. 8 ind. 2 ust. 3 i 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych **znajduje konstytucyjne uzasadnienie**.

Pozwana zdaje się nie zauważać, że powód zaskarżając przedmiotową uchwałę powołał się na jej niezgodność ze statutem, nie zaś z przepisami prawa. Podkreślić należy, że przepis art. 8 ind. 2 jak również, uznany następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, art. 10 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wszedł w życie 31 lipca 2007 r., a zatem po uchwaleniu przez Spółdzielnię obowiązującego statutu. Zatem pozwana wprowadzając w paragrafie 48 ust. 3 statutu kadencyjność sprawowania funkcji członka rady nadzorczej nie stosowała art. 8 ind. 1 ustawy. Powyższy zapis statutu obowiązywał już w czasie dokonywania wyboru rady nadzorczej na kadencję 2007-2010, a więc wówczas, gdy członkami tego organu byli W. K. i F. S., który został wybrany do rady nadzorczej w trakcie trwania kadencji 2007-2010.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdził, że kadencja rady nadzorczej z lat 2007-2010 podlega zaliczeniu do dwóch kolejnych kadencji w rozumieniu paragrafu 48 ust. 3 statutu pozwanej spółdzielni, to na skutek wyeliminowania z obrotu prawnego art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r., nie podlega zaliczeniu do dwóch kolejnych kadencji w rozumieniu art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Sąd Apelacyjny nie zgadza się z tym poglądem. Fakt bowiem, że członek rady nadzorczej nie pełnił funkcji przez pełną kadencję, nie traci poprzez to statusu członka tej rady w okresie, w którym pełnił tę funkcję. Zarówno przepis art. 8 ind. 2 ust. 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych jak i zbieżny z nim paragraf 48 zdanie drugie statutu Spółdzielni ogranicza jedynie czas trwania kadencji. Przy przyjęciu, że członek rady, który został wybrany w trakcie trwania kadencji, nie pełnił tej funkcji w rozumieniu wyżej powołanego przepisu ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz postanowienia statutu, doszłoby do sytuacji, w której osoba taka mogłaby być wybierana na dowolną ilość kadencji jedynie dlatego, że funkcji nie pełniłaby przez całe trzy lata trwania kadencji. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2013 r. wydanym w sprawie II CSK 716/12 wyraził stanowisko, akceptowane przez sąd orzekający w niniejszej sprawie, że wobec tego, że przepis art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wszedł w życie w dniu 31 lipca 2007 r., może wywierać skutki prawne jedynie od tej daty i ograniczać dopuszczalną liczbę kadencji wyłącznie na przyszłość. **Pierwszą kadencją będzie zatem kadencja rady nadzorczej będąca w toku w dniu 31 lipca 2007 r., albo kadencja, która rozpoczęła bieg po tej dacie.**

Mając powyższe na uwadze należy uznać, że zarówno W. K. jak i F. S. uchwałą zaskarżoną wybrani zostali do rady nadzorczej pozwanej spółdzielni na trzecią z kolei kadencję, a zatem wbrew zarówno postanowieniom statutu jak i przepisowi art. 8 ind. 2 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c orzekł jak w sentencji wyroku.